

Nr 438.

Av herr **Holmström**, om utsträckt rätt för fast anställt manskap i armén att vinna anställning över stat.

I enlighet med i proposition nr 204 framlagt förslag bemyndigade 1934 års riksdag Kungl. Maj:t att bereda visst underbefäl av manskapet vid försvarsväsendet med en tjänstetid av minst fem år möjlighet att efter kontraktstidens utgång hösten 1934 få kvarstå under en tid av högst sex månader över stat vid vederbörande truppförband eller kår.

Avsikten med den sålunda medgivna anställningen över stat var att undkomma, att ifrågavarande manskap skulle utföras i den civila arbetsmarknaden vid en ur synpunkten av möjligheten till anskaffande av arbete synnerligen ogynnsam tidpunkt på året, nämligen den 31 oktober (för karlskrivet manskap vid flottan den 30 september), och dels att övergångstiden, utan att den militära tjänsten bleve i någon mån lidande, skulle kunna utnyttjas till utbildning i civilanställningssyfte och över stat anställda alltså förbereda sin övergång till civil verksamhet.

Med stöd av det av riksdagen lämnade bemyndigandet utfärdades genom nådiga brev den 3 augusti 1934 de närmare bestämmelserna för denna anställning över stat. Däri föreskrevs, att avtal om anställning över stat vid armén finge träffas allenast med beställningshavare av manskapet, som genomgått furirsutbildning eller motsvarande utbildning för beställningsman eller ock förvärvat kompetens för befordran till musikfurir och som vid utgången av anställningsåret 1933/1934 räknade en tjänstetid av minst fem års väl vitsordad anställning vid armén.

Efter inhämtandet av 1935 års riksdags bemyndigande därtill har Kungl. Maj:t medgivit enahanda anställning för beställningshavare av manskapet, vars kontrakterade anställningstid utgått med utgången av anställningsåret 1934/1935; av kostnadshänsyn m. m. hava möjligheterna till dylik anställning dock begränsats till dem, som vid nämnda tidpunkt räknade en tjänstetid av minst 6 år.

I årets statsverksproposition, fjärde huvudtiteln, har Kungl. Maj:t hemställt om riksdagens bemyndigande att lämna enahanda medgivande för manskap, som avgår med utgången av anställningsåret 1935/1936, d. v. s. sådana, som då räkna en tjänstetid av minst 6 år och som vunnit befordran till furir (motsvarande) eller förvärvat kompetens för dylik befordran.

Kungl. Maj:t förutsätter sålunda icke några ändringar i gällande villkor för vinnande av anställning över stat och har alltså avvisat en av försvarsväsendets underbefälsförbund i underdånig skrivelse den 3 september 1935 gjord framställning, att anställning över stat jämväl måtte, efter prövning

av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, medgivas beställningshavare, som på grund av tjänstgöringsförhållandena vid vissa truppförband icke kunnat beredas tillfälle att genomgå furirsutbildning. Arméförvaltningen hade dock framhållit, att det syntes billigt, att sådan jämkning av bestämmelserna vidtoges, att anställning över stat av Kungl. Maj:t kunde medgivas dylika beställningshavare efter särskild prövning av Kungl. Maj:t, och försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå hade också anmält, att byrån icke hade något att erinra emot att underbefälsförbundets framställning bifölles. Chefen för generalstaben hade däremot av kostnadshänsyn avstyrkt underbefälsförbundets förslag.

Det synes mig, att man genom ett fasthållande vid fordran på genomgången furirsutbildning från den här avsedda förmånen utestänger en mindre grupp väl förtjänta beställningshavare av manskapet. Det finnes nämligen vid armén, framför allt vid specialtruppslagen, ett begränsat antal korpraler (konstaplar), som icke kunnat medgivas genomgå furirsutbildning. Dessa förrätta i allmänhet sådan tjänst, vartill icke fordras den högre militära utbildning, som bibringas manskapet i furirskola, men väl flerårig tjänstgöring i specialtjänstegrenen.

Anledningen till att de icke medgivits genomgå furirsutbildning är i allmänhet icke att söka i oförmåga att tillgodogöra sig utbildningen utan i särskilda organisatoriska förhållanden, som äro rådande vid förenämnda vapenslag. Dessa hava behov av ett betydligt större antal beställningshavare i lägre underbefälsgrader och meniga volontärer än vid t. ex. infanteriet, och därför kunna icke samtliga därtill kvalificerade medgivas genomgå furirsutbildningen, men att dessa beställningshavare, som under avsevärd tid gjort försvaret verklig nytta, av denna anledning skola uteslutas från här omnämnd förmån, synes icke vara rättvist.

De räkna i många fall avsevärt längre tjänstetid än sex år. Anledningen till att de år efter år medgivits kvarstå i tjänst är icke beroende på särskild välvilja från vederbörande militära myndigheters sida utan fastmera på att ett behov föreligger att under längre tid, än som eljest är vanligt, behålla dessa beställningshavare i tjänst. Den tjänst, de förrätta, måste också många gånger anses vara minst lika krävande och ansvarsfull som den deras kamrater med fullständig underbefälsutbildning utföra. Här avsedda beställningshavare äro merendels placerade till tjänstgöring såsom expeditionsbiträden, remontryttare, dagkorpraler o. d.

Då det följaktligen förhåller sig så, att det varit av betydelse, att dessa beställningshavare under så lång tid kunnat kvarhållas i tjänst, böra därav förtjänta av denna kategori också kunna medgivas rätt att kvarstå över stat i likhet med andra beställningshavare. Det finnes så mycket större skäl härför, som dessa beställningshavare, på grund av att de ej genomgått fullständig underbefälsutbildning, äro utestängda från möjligheter att erhålla vissa för övriga underbefäl lämpade civilanställningar, t. ex. vid polis-

väsendet, och därför äro i stort behov att förbereda övergången till civil verksamhet. En generell utsträckning av rätten till anställning över stat synes dock icke lämplig, utan bör varje fall underställas Kungl. Maj:ts prövning. Någon kostnadsökning av betydelse synes icke följa av ett dylikt bemyndigande; antalet, som till följd härav kan beräknas erhålla anställning över stat, torde icke komma att uppgå till mera än högst ett tiotal beställningshavare per år.

Med stöd av det sålunda anförda får jag hemställa,

att riksdagen måtte medgiva sådan utsträckning av rätten till anställning över stat, att jämväl beställningshavare av fast anställt manskap vid armén, som icke avlagt furirsexamen, må, efter Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall, beredas dylik anställning, om han i övrigt uppfyller därför stadgade fordringar.

Stockholm den 23 januari 1936.

Nils Holmström.

